

Skagen Fuglestation

Af Knud Pedersen

Lundsanger og Erik Kramshøj, Grenen, 14. august 2007. Foto: Knud Pedersen.

Indledning

Skagen Fuglestation er en samlebetegnelse for den løst organiserede aktivitet, der foregår med henblik på at følge fuglenes forekomst året rundt ved Skagen. Virksomheden som fuglestation i Skagen har ikke siden 1976 haft udgangspunkt i faste fysiske rammer med ansatte observatører. En mindre gruppe af aktive lokale feltornitologer står for hovedparten af årets observationer. Rolf Christensen udfører her et særligt stort arbejde med daglige observationer fra Grenen og ringmærkning i de vigtigste trækperioder forår og efterår. Som Danmarks populæreste fuglelokalitet besøges Skagen endvidere af et meget stort antal feltornitologer fra hele landet og en del udlændinge, specielt i forårs månederne.

I Kristi Himmelfartsferien 17-20. maj 2007 blev der for anden gang afholdt Skagen Fuglefestival arrangeret af Dansk Ornitologisk Forening i Nordjylland. Festivalen havde deltagelse af over 100 personer, som kunne forlyste sig med guidede morgenobservationer og ringmærkning på Grenen, kunststudstilling i Det Hvide Fyr, Open Air fra Flagbakken, konkurrencen Skagens Fuglekonger, Birdrace m.m.

Observationsmaterialet fra Skagen i 2007, som er indtastet i DOFbasen, er publiceret i bearbejdet form i rapporten: FUGLE og DYR i Nordjylland 2007. Rapporten danner grundlaget for nedenstående sammenstilling af de vigtigste ornitologiske observationer fra Skagen Fuglestation i 2007. Sammentællingen af forårets rovfugletræk er for alle de mere regelmæssige arter angivet som en sum af fugle pr. dag. Dette betyder, at der ikke er taget forbehold for gengangere fra dag til dag af fugle på trækforsøg. Især for arter som Musvåge, Rød Glente, Sort Glente og Havørn er det reelle antal udtrækkende fugle betydeligt lavere end summen af fugle pr. dag. Alligevel afspejler tallene på bedre vis de trækbevægelser, som finder sted over Skagen, hvor der også blandt de trækforsøgende fugle sker en vis udskiftning fra dag til dag. Rovfugletallene fra 2007 er altså ikke direkte sammenlignelige med de tal, som tidligere er publiceret i Rapportgruppens årsrapporter, hvor der kun er medtaget udtrækkende fugle (se Fig 1).

Trækfuglene

Årets første måneder er ret stille på fuglefronten i Skagen. Fra Grenen ses dog altid bevægelser af havfugle, specielt efter dage med kraftige vestlige vinde. Største vinterdag for Rødstrubet Lom er 5/1 med 254 fugle. Artens egentlige forårstræk starter i marts, og i perioden 2/3-30/6 ses i alt 6212 med maksimum dag 1/5 721; begge tal er lidt under normalen for arten i Skagen. Hvidnæbbet Lom viser sig med 5 30/4-19/5, og Islom 15 5-24/5, hvilket er normalt. Hele 6 Islommer 17/5 er dog ny dagsrekord. Der er rekordstore forekomster af Mallemuk i foråret med i alt 36.273 i marts-juni. Kulminationen finder sted i dagene 9-12/5 med 16.641.

Igen i år er der store forekomster af Sule gennem hele foråret. I alt 4827 noteres med maksimum dag 5/5 195. En flok på hele 6 Topskarver ses ved Grenen 18/5 og udløser førsteprisen til finderen under Skagen Fuglefestival. Foråret byder også på 2 Sorte Storke, 4 Hvide Storke og 2 Skestørke. Et rekordstort antal Sangsvaner noteres med 2373 trækkende i perioden 4-29/3 med maksimum dag 12/3 306. Største forårstrækdag af Sortand er 9/4 med 9380 SØ Grenen.

Forårets rovfugletræk viser for 5 arter en total klart over gennemsnittet i forhold til perioden 1980-2006. Dette gør sig gældende for Havørn (45), Rød Glente (169), Sort Glente (35), Musvåge (5060) og Vandrefalk (83). En række arter ligger tæt på gennemsnittet, fx Hvepsevåge (1082), Rørhøg (248), Hedehøg (23), Spurvehøg (2549), Lærkefalk (182), Tårnfalk (487), mens der bliver konstateret totaler under gennemsnittet for Blå Kærhøg (143), Steppenhøg (1), Duehøg (21), Fjeldvåge (242), Fiskeørn (211), Aftenfalk (5) og Dværgfalk (198).

Figur 1. Rovfugletrækket ved Skagen, forår 2007.

Art	2007
Hvepsevåge	1082
Sort Glente	35
Rød Glente	169
Havørn	45
Rørhøg	248
Blå Kærhøg	143
Steppehøg	1
Hedehøg	23
Duehøg	21
Spurvehøg	2549
Musvåge	5060
Fjeldvåge	242
Kongeørn	0
Fiskeørn	211
Tårnfalk	487
Aftenfalk	5
Dværgfalk	198
Lærkefalk	182
Vandrefalk	83

	Forår	Efterår
Dækning	1/1-30/6	1/7-31/12
Ringmærkning, total	2.181	5.144
Talrigest mærkede arter	Løvsanger 548 Havesanger 315 Tornsanger 197	Blåmejsje 1.023 Rørspurv 594 Fuglekonge 515
Sjældneste ringmærkede arter	Lille Rørsanger 1 Hvidskægget Sanger 1 Hætteværlering 1	Tretået Spætte 1 Lille Rørsanger 1 Lundsanger 1 Hvidbrynet Løvsanger 2
Observationer, almindeligste arter	Bogfinke 101.718 Mallemuk 36.273 Allike 29.815 Gråkrage 21.782	Alk ca. 80.000 Mallemuk 23.906 Sule 11.093
Observationer, usædvanlige arter/antal	Hvidnæbbet Lom 5 Islom 15 Sort Stork 2 Hvid Stork 4 Skestork 2 Tredækker 1 Blæder 16 Rødrygget Svale 1 Ringdrossel 304 (30/4)	Hvidnæbbet Lom 1 Islom 6 Sodfarvet Skråpe 68 Stribet Ryle 1 Tredækker 3-4 Hvidvinget Måge 1 Perleugle 1 Hvidbrynet Løvsanger 1 Fuglekongesanger 1
Observationer, sjældne arter	Topskarv 6 Blå Glente 1 Slangeørn 1 Lille Skrigeørn 1 Stor Skrigeørn 1 Høgeørn 1 Dværgørn 1 Citronvipstjert 1	Balearskråpe 1 Topskarv 3 Triel 1 Bairdsryle 1 Prærieløber 1
Ynglefugle sjældne (par)	Trane 11 Dværgterne 3 Natravn 45+ Markpiber 0 Rødrygget Tornskade 70-78	

Det er bemærkelsesværdigt, at Kongeørn for første gang siden 1988 ikke ses ved Skagen. Til gengæld kan man så glæde sig over observationer af følgende sjældne rovfugle godkendt af SU: Slangeørn 3/5, Lille Skrigeørn 26-31/5, Stor Skrigeørn 3-12/5 (2K) – en finskmærket ungfugl, som i november 2006 blev set ved Falsterbo i Skåne, i februar på Rømø og i perioden 8/3-2/5 forskellige steder på Djursland. Endvidere Danmarks tredje Høgeørn 30/4 (2K) og Skagens sjette fund af Dværgørn 15/5 (2K lys fase). En observation af Blå Glente fra april er desværre endnu ikke indsendt til SU, selvom den blev set godt af flere erfarne observatører.

Strandengene på Grenen byder i løbet af året på gunstige forhold med sjapvand og gode mudderflader. Dette tiltrækker en del rastende vadefugle og heriblandt flere usædvanlige arter. En Triel raster 16/7, men det helt store trækplaster er det tredje fund i Danmark af Bairdsryle: en ungfugl viser sig meget fint frem i dagene 1-13/9. Stribet Ryle (1K) raster kortvarigt 9/9, mens en Prærieløber (1K) har bedre tid i dagene 22-25/9. Nævnes skal også et usædvanligt sommerfund af Enkeltbekkasin 23/6, Tredækker ses 1/6, 18/8 og 5-

Prærieløber 1K, Grenen, 25. september 2007. Foto: Knud Pedersen.

10/9 (2-3), og Thorshane med 3 fugle ses i oktober-november. Endvidere trækkende Pomeransfugl 1/5 og rastende ungfugle 16-20/8 (2) og 1/9, Hvidbrystet Præstekrave hun 23-31/7. En farveringmærket Sandløber (1K) 22/9 viser sig at stamme fra Zackenberg i Nordøstgrønland. Fuglen er i området helt frem til marts 2008. Det er det første ringfund af en grønlandsk mærket Sandløber i Danmark.

Forårstrækket af Almindelig Kjove giver 361 fugle 9/4-17/6 med største dag 22/4 27 Ø Nordstrand. Efteråret er uden større forekomster. Mellemkjove viser sig med 3 fugle i maj og 14 fugle 25/8-5/11. Lille Kjove ses kun 8/9 (1K). Der er 2 vinterobservationer af Storkjove 1/2 og 17/2. Fra foråret noteres 21 fugle 4/5-1/6, og resten af året ses i perioden 1/7-23/11 224 fugle.

Mågerne har et ret normalt år i Skagen. Nævnes skal dog Sorthovedet Måge (3/5 og 1/11), Sabinemåge (4/9-oktober), Hvidvinget Måge 1 ad. 10/1-24/3 og 1K 14/11-16/12, Gråmåge 11-13 fugle i første halvår frem til 27/5 og i andet halvår 5-6 fund af 1K fugle.

Usædvanlige store forekomster af Alk bemærkes allerede i september med start 17/9 (3164), hvilket givet er resultatet af en miserabel ynglesæson i de skotske og norske fuglefjelde på grund af fødemangel. Flere afkræftede fugle findes døde på strandene i september. Normalt starter Alkenes overvintringstræk til Kattegat først i midten af oktober. I alt er der noteret ca. 80.000 Alke i perioden 17/9-11/11, hvilket er en klar rekord og tilsyneladende med hungerflugt som en

dyster årsag.

Efterårets havfugletræk giver ellers pæne forekomster af Malleuk fra slutningen af juli til november, hvor 23.906 noteres. Den største dag er 12/10 (3730). For Sodfarvet Skråpe er det også et godt efterår med 68 fugle 31/7-5/11. Almindelig Skråpe ses med 4 fugle 20/7-20/10, heraf en stationær rastende fugl 17-20/10, og Balearskråpe raster ud for Grenen og Nordstrand 1-4/8. Sule har også et godt efterår med i alt 11.093 fugle. Største dag er 12/10 (1201). Tre juvenile Topskarver opdages på havnemolerne 24/8, og frem til 4/9 ses dagligt 1-2 af fuglene her. Hvidnæbbet Lom trækker forbi Nordstrand 30/9 (2K), og Islom ses 21/10-24/11 med 6 fugle.

Af andre mere bemærkelsesværdige forekomster fra året skal nævnes følgende: Perleugle 19/10 Ellekrattet, Biæder 5/5-17/6 (16), Lille Flagspætte 1 hun 15/10-28/11 (ringmærket 21/10), Tretået Spætte 1K han ringmærket 2/10 og genfanget og set efterfølgende 12-18/10, Rødrygget Svale 24/4, Storpiber 6/10-4/11 (1-2), Bjergpiber op til 30 rst. på Grenen 27/10, Citronvipstjert 3/6 (hun), Ringdrossel 30/4 (304), Lille Rørsanger ringmærket 31/5 og 16/8, Hvidskægget Sanger (han) ringmærket 17/6, Høgesanger ringmærket 14/8, Fuglekongesanger 19/10, Hvidbrynet Løvsanger ringmærket 3/10 og 10/10 samt set i Ellekrattet 15/10, Sibirisk Gransanger ringmærket 10/11, Bogfinke 3/3-22/5 (101.718), hvilket er det største forårstræk i Skagen gennem de seneste 10 år, Hvidsiskan 2 i januar og 4 i

december, Hætteværling 1 han set og ringmærket Grenen 28/5-3/6.

Ynglefuglene

Der har i 2007 været målrettede ynglefugleoptællinger af Trane, Natravn, Markpiber og Rødrygget Tornskade. Trane er registreret med 11 par på Skagens Odde. De fordeler sig med 5 par i Råbjerg Mose, 2 par i henholdsvis Råbjerg Mile, Hulsig Hede og Tryn-Måstrup Mose. Årets ynglesucces er dog ringe med kun 3 flyvefærdige unger.

Klitplantagerne på Skagens Odde huser en af landets største bestande af Natravn. Kernelokaliteterne er Skagen og Ålbæk Klitplantager med en bestand på ca. 20 og 25 par i 2007. Bestanden i Skagen Klitplantage er dog klart mindre end i 2006, hvor der ynglede ca. 30 par (meddelt af Jens Andersen). Årsagen skal findes i det våde og kølige sommervejr i 2007.

For Markpiber bliver det første år uden ynglende fugle på Skagens Odde. Arten bliver ellers grundigt eftersøgt på alle potentielle ynglepladser i forbindelse med DATSY- og NOVANA-projekterne. Siden 2002 har en gruppe hollandske forskere undersøgt Rødrygget Tornskades ynglebologi på Hulsig Hede og ved Råbjerg Mile. Deres resultat for ynglesæsonen 2007 giver 49-55 par på Hulsig Hede og 21-23 par i Råbjerg Mile (begge Marten Geertsma), hvilket er

på niveau med tidligere års bestand. Årets ynglesucces er dog givetvis påvirket negativt af det ugunstige sommervejr, og der meldes om få og mindre kuld sammenlignet med 2006.

For første gang siden 1975 er der ynglende Dværgerterne på Grenen. Et par ruger i maj/juni, men det lykkes ikke at få unger på vingerne. Efterfølgende nyt yngleforsøg af 3 par senere i juni er ligeledes uden succes.

Ringmærkning

Der bliver i første halvår ringmærket næsten dagligt ved "Sylviastien" på Grenen i perioden 30/4-25/6. Ringmærkningen foretages af Rolf Christensen med periodevis assistance af Jens Hjerrild Hansen og Michael Højgård Hansen.

Der bliver i alt mærket 2073 fugle fordelt på 59 arter med Løvsanger (548), Havesanger (315) og Tornsanger (197) som de hyppigste arter. Største mærkningsdage er 8/6 (143), 30/5 (132) og 5/6 (118). I andet halvår ringmærker Rolf Christensen seks dage i juli samt dagligt i perioden 2/8-10/11 bortset fra 12 dage, hvor vejrforholdene forhindrer det. I alt 5147 fugle bliver mærket fordelt på 68 arter med Blåmejse (1023), Rørspurv (594) og Fuglekonge (515) som talrigeste arter. De største mærkningsdage er 2/10 (378), 30/9 (197) og 26/9 (173).